

párhuzamosan, a partra húzott ponton előtt 5 cölöp alig kibukkanó végét találtuk meg. A cölöpök kör keresztmetszetűek és 30 cm körüli átmérőjűek. Anyaguk más, mint a partra merőlegesen talált négyzetes cölöpöké. A négyzetes cölöpök tölgynek tűnnek, míg a kör alakúak évgyűrűi szélesek, vélhetően fenyőből vannak. A két cölöpsor különböző építményhez tartozhat. A parton két falcsontot is megfigyeltünk, melyek eltérő anyagú és méretű kövekből épültek. A területet víz alatti fémkeresővel átfésültük, de csak két kovácsoltvas szeget találtunk. A nagyobbik egy töredék, amelynek kör alakú, enyhén kúpos feje van, a másik feje négyzetes, lapos, hossza csak kb. 8 cm. Ezek a tárgyak összefüggés nélküli szórványok. Talán hajókból, vagy kikötői létesítményből, illetve annak javításából származhatnak.

Ezzel párhuzamosan megkezdjük a szondaárkok szivattyúzását. Az árkokat az aszfaltozott lejáró végének vonalában, a parttal párhuzamosan nyitottuk. Ez a sáv már beleesett a kotrásba, valamint reprezentatív mintával szolgálhat a cölöpök környezetére, illetve a parton talált szórványleletek esetleges víz alatti összefüggéseit illetően is. A szondákban egy felső laza kavicsréteg alatt kompakt kavicsos rétegre bukkantunk, szondánként 60 cm-t haladtunk lefelé, de kultúrréteget nem találtunk. Az üledékben egy Árpád-kori peremtöredéket is találtunk, de a vele egy rétegben talált recens tárgyak a terület bolygatottságára utalnak.

TÓTH JÁNOS ATTILA

126. Felgyő, Kettőshalmi-dűlő

(Csongrád megye) U, B, Sza, A

A területen végzett régészeti feltárások még 2006-ban kezdődtek. 2007-ben a létesítendő hulladéklerakó megközelítésére szolgáló bekötőút és a csapadékvíz elvezetésére szolgáló csatornarendszer nyomvonalának megelőző feltárását végeztük el.

A két területi egység 10 444 m² nagyságú volt, összesen 276 régészeti objektumot tártunk fel. A 2007-ben feltárt területeken a lelőhely minden irányban folytatódott, a közel Ny–K irányú, 800 m hosszú bekötőút csak a K-i részén bizonyult régészetileg fedettnek. A csapadékvíz-elvezető árok a korábbi évben feltárt területet É-ről, K-ről és részben D-ről határolta. Legkeletibb szakasza a lelőhelynek helyet adó természetes magaslatot K-ről határoló, mélyebb fekvésű vízfolyás medréhez vezetett. A csatorna teljes nyomvonala fedett volt, még a mélyen fekvő, vizenyős részeken is kerültek elő szarmata kori településnyomok.

A csapadékvízárók szűk nyomvonalán nagy, összefüggő felületeket nem tudtunk megnyitni, itt az objektumok jelentős része a szelvényfal alá húzódott. A bekötőút szélesebb nyomvonalán összefüggésében nagyobb árokrendszereket és gazdasági egységeket figyelhettünk meg.

A régészeti jelenségek túlnyomó részét a szarmata és az avar településhez kapcsolódó objektumok alkották. Ezek mellett őskori településnyomok is előkerültek.

A csapadékvízcsatorna ÉK-i nyomvonalán az újkőkori szakálhádi kultúra leletanyaga került elő, másodlagos helyzetben egy-egy avar gödör és kút betöltéséből. Neolitik leletanyag korábban nem volt ismeretes a lelőhelyen.

Az előző évi feltáráshoz hasonlóan az idei évben is elszórtan elhelyezkedve előkerült néhány bronzkori településobjektum. Ezek közül a legérdekesebb egy sekély gödör volt, melybe több edényt egészen dobáltak bele. Az edények mellett kevés állatcsont és egy orsógomb is előkerült az objektumból.

A szarmata kori település nyomai az idén nyitott szelvényekben végig folytatódtak, csupán a bekötőút Ny-i részén került elő a falu széle. Az ásatás során néhány épületnyomot, két kemencét és két füstölőt tártunk fel. Az objektumok túlnyomó részét a változó méretű tárolóvermek alkották. A szokványos barbár leletanyag keltezését az egyik épület betöltéséből előkerült terra sigillata pontosíthatja.

Az avar településrészekben épületnyomokat, egy kemencét, kutakat és árokrendszereket figyeltünk meg. A csapadékvíz csatorna K-i nyomvonalán egymás mellett, sorban egyforma tájolással négy földbe mélyített épületnyomot tártunk fel. Ez a korábbi év ásatása során megfigyelt településcsoportokhoz hasonló egység lehetett. A 2006-ban a szelvény ÉNy-i részén feltárt két avar településközpont további épületeit tártuk fel az É-i csatornaágban is. A bekötőút nyomvonalán előkerült az avar település K-i széle. Itt a települést egy többszörösen összetett, ÉNy–DK futásirányú árokrendszerrel határolták el. A legszélső árokszakasz aljába, egymás mellé szorosan, hasított végű karókat vertek le. Az avar kori település leletanyagát a kézzel formált sütőharangok, fazekak és bográcsok töredékei jellemzik.

Munkatársak: Wilhelm Gábor régész, Bene Zsuzsanna, Bognár Margó, Máthé Genovéva régészhallgatók.

SÓSKUTI KORNÉL

127. Felsőpakony, Páskom

(Pest megye) Sza

A lelőhely Felsőpakonytól DNy-ra, a Vasút utca és a Budapest–Lajosmizse vasútvonal mellett, nagyrészt egy ÉNy–DK irányú dombháton helyezkedik el. A 2005. november 2–21. között végzett próbafeltárás tisztázta, hogy hol található a késő szarmata lelőhely.

2007-ben a leendő lakóövezet utcáit tártuk fel kb. 1,2 hektáros területen. Az október 15. és december 13. között zajló feltárás során összesen 381 objektumot találtunk, melyek közül 314 gödör, 26 árok, 16 ház, 13 kút, 7 cölöplyuk, 2 füstölő, 1 kemence, és egy körárkos sír volt. Korukat tekintve 340 objektum 3–4. századi szarmata; 1 újkori volt; 40 objektum korát leletek hiányában nem sikerült tisztázni.

Az objektumok legnagyobb része méhkas alakú gödör volt, szürke, erősen hamus betöltéssel. Az eddig feltárt házakban feltűnő a kemence hiánya. A 235. sz.

házban egy É–D tájolású idős ember vázát találtuk. A kutak közül kiemelkedik a 44. sz. objektum. 405 cm mélységben az alján egy korongolt egész edény került elő. A legkésőbbi feltárt objektum minden bizonnyal a terület Ny-i részén található 330. sz. körárkos sír. A sírt kirabolták, de a rablójáratban és annak közelében bronz balta alakú csüngőt, ezüstfibula töredékét, és néhány gyöngyszemet találtunk.

Az objektumokból nagy mennyiségű leletanyag került elő. A kerámia legnagyobb részét korongolt szürke szemcsés kerámia és kézzel formált fazéktöredékek adták, de előfordult téglaszínű korongolt, és római import kerámia is. Fémkereső segítségével a szántott humusból 7 db 3. századi római bronzpénz került elő, valamint egy bronz karperec és több fibula.

Munkatársak: Bíró István, Farkas Zoltán, Füzesi András, Kecskés Anita, Kiss Katalin, Kovács János, László József, Márkus Balázs, Pacsirta Mátyás régésztechnikusok.

ZSOLDOS Á. ATTILA

128. Fertőszentmiklós határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, R, B, Ró, Á, Kk, Kú
2007. márciusban helyszíni szemlét tartottam a település fejlesztésre kijelölt területein.

Malomközi-rét: Az Ikva-patak és az attól Ny-ra húzódó csatorna közötti területen – a 85. sz. főút és a 0321/1 hrsz. dűlőút között – horgásztó és szabadidőközpont létrehozását tervezik. A terület egy része a magas repce és a két nagyobb foltban megjelenő belvíz miatt járhatatlannak bizonyult. A vizsgálható terület szinte egészén került elő leletanyag: D-ről É felé haladva nőtt a leletek intenzitása. A leletanyag nagy részét kitevő őskori (rézkori, bronzkori) edénytöredékek mellett szép számmal került elő Árpád-kori, késő középkori, valamint kora újkori–újkorai anyag. Mindezeket túl 2–3 db jellegtelen római kori oldaltöredéket is találtam. A terület É-i részén, az említett csatornán átvezető hídnál egy kisebb bódé áll, mellette egy körülbelül 30×10 m nagyságú területen markolóval egy kisebb, valószínűleg próbatavat hoztak létre. Miután a tavacska szélénél is találtam Árpád-kori cseréptöredékeket, ezért nagyon valószínű, hogy a földmunkák során régészeti értékek semmisültek meg.

Szent István utca–Ifjúság utca–Petőfi utca közötti tömb: A fenti utcák valamint a 1177/3 hrsz. utca által közrezárt területen nagy számban találtam Árpád-kori, késő középkori, valamint kora újkori–újkorai cseréptöredékeket. Az előkerült leletanyag a terület folyamatos lakottságát jelzi az Árpád-kortól az újkorig. A telepnyom kiterjedése körben a beépítettség, illetve DK felé a kertészet miatt bizonytalan. Elsősorban Ny-i és D-i irányban – a középkori település feltételezhető centruma felé – várható újabb telepjelenségek előkerülése.

Szeredre-dűlő (Szereti-dűlő): Az Ikva mentén tervezett horgásztó területén azonosított lelőhely Ny-i irányú kiterjedésének megállapítása céljából bejártam a terület

határát képező csatornától Ny-ra fekvő szántóföldeket. Közvetlenül a csatornával szomszédos sávban régészeti lelet nem került elő. ÉNy-i irányban, a 85. sz. főút új nyomsávja felé haladva a magasabb felszínen szórványosan őskori cseréptöredékeket gyűjtöttem. A leletek előkerülésének helye a már régóta ismert Szeredre-dűlő lelőhely területére esik.

TAKÁCS KÁROLY

129. Fonyód, Fehérbézsény (Bézsény-puszta)

(Somogy megye) Kö

Az M7/S-33 lelőhelyen a fonyódi autópálya-mérnökségi telepet ellátó elektromos vezeték árkanak ásása előtt kisebb feltárást végeztünk 2007. július 23–24-én. Ennek során öt újabb középkori objektum került elő. Az objektumok számozása folyamatos. A három gödörreljéből és két gödörből kevés középkori kerámiatöredék, állatcsont és patics került elő. Az árok Ny-i részén nem találtunk újabb objektumokat.

Munkatársak: Ambrus Edit, Balla Krisztián és Nyári Zsolt.

HONTI SZILVIA – NÉMETH PÉTER GERGELY

130. Fonyód, Mező utca

(Somogy megye) Á?

2007. április–május hónapban régészeti felügyeletet folytattunk a 7622/125 hrsz. telken folyó házépítés földmunkáinál. Feltételezéseink szerint a telek része lehetett annak a 10–11. századi temetőnek, amelynek 54 sírját 2001-ben a Sándor u. 26. sz. alatti telken tártunk fel.¹⁶

A beruházás földmunkái és az általunk nyitott 6 kutatóárok alapján megállapíthattuk, hogy a telken az 1960-as évektől kezdve sorozatosan földmunkavégzés folyt, ami a feltételezhetően itt is megtalálható temető sírjait megsemmisítette. A telken kívül eső É-i partfalban még megfigyelhetők voltak a 80–100 cm mélységig lenyúló és a domb K-i szélé felé tartó sírfoltok. A ház helyének kialakításakor szórványosan előkerültek az egykori temető sírjaihoz tartozó csontok is. Végső soron a nagy kiterjedésű 10–11. századi temető Mező utcába eső sírjai mára megsemmisültek és nem kutathatók.

MAGYAR KÁLMÁN

131. Fonyód, Mérnöki-telep

(Somogy megye) B, Á

Az M7 autópálya fonyódi üzemmérnökségére egymás mellett vezető, szennyvíz- és gázvezetékek nyomvonala régészeti lelőhelyet érintett, ezért tartottunk régészeti szakfelügyeletet a földmunkák során. A vezeték végpontját jelentő üzemmérnökség telephelyén 2004-ben

¹⁶ Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2001. Budapest, 2003. 164.